

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI**

**BUXORO VILOYATI PEDAGOGIK
MAHORAT MARKAZI**

**BUYUK DAVLAT ARBOBI VA SARKARDA, ILM-
FAN, MADANIYAT VA SAN'AT HOMIYSI
SOHIBQIRON AMIR TEMUR – MILLIY
DAVLATCHILIGIMIZ TIMSOLI**

**RESPUBLIKA ILMIY-NAZARIY
ONLINE KONFERENSIYASI
MATERIALLARI**

Buxoro-2026 yil 7-aprel

**Buyuk davlat arbobi va sarkarda, ilm-fan, madaniyat va san'at homiysi Sohibqiron Amir
Temur – milliy davlatchiligimiz timsoli
Respublika ilmiy-nazariy online konferensiyasi materiallari**

To'plamda buyuk davlat arbobi va sarkarda, ilm-fan, madaniyat va san'at homiysi Sohibqiron Amir Temur - milliy davlatchiligimiz timsoli masalalari tahlil qilingan. Shuningdek, buyuk temuriylar tarixi va ma'naviy merosi -yosh avlodni Yangi O'zbekiston bunyodkorlari etib tarbiyalashda muhim manba sifatidagi roli, Amir Temurning ilm-fan, madaniyat va san'at homiysi sifatidagi faoliyati - Uchinchi Renessansning mustahkam poydevorini yaratishda muhim omil sifatidagi ahamiyati, Amir Temurning Yevropa davlatlari bilan diplomatik va elchilik aloqalari -Yangi O'zbekiston tashqi siyosatidagi pragmatik hamda manfaatli hamkorligining timsoli haqidagi fikrlar bayon etilgan tezis va maqolalar kiritilgan.

Ushbu to'plam soha mutaxassislari, professor-o'qituvchilar, umumiy o'rta ta'lim maktablari o'qituvchilari, tadqiqotchi-izlanuvchilar, magistr va keng kitobxonlar ommasiga mo'ljallangan.

ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA TASHKILIY QO'MITASI:

- A.A.Xamidov – Buxoro viloyati Pedagogik mahorat markazi direktori, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), rais.
- Yu.X.Xaydarov – Buxoro viloyati Pedagogik mahorat markazi "Ijtimoiy-iqtisodiy fanlar metodikasi" kafedrası mudiri, tarix fanlari nomzodi, dotsent, a'zo.
- B.Ya.Axmedov – Buxoro viloyati Pedagogik mahorat markazi "Tillarni o'qitish metodikasi" kafedrası dotsenti, a'zo.
- U.A.Kosimov – Buxoro viloyati Pedagogik mahorat markazi «Pedagogika va psixologiya, ta'lim texnologiyalari» kafedrası mudiri, psixologiya fanlari nomzodi, dotsent, a'zo.
- N. X.Aslanova – Buxoro viloyati Pedagogik mahorat markazi "Maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim metodikalari" kafedrası mudiri, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, a'zo.

11.	Ubaidulla Ahrorovich Kasimov	Tasavvuf ta'limotining qadriyatlar transformatsiyasidagi roli	59
12.	Gadoyeva Maqsuda Ibodovna	Amir Temur va temuriylar davrida ma'naviy merosimizga bo'lgan e'tibor	67
13.	Sharofiddinov Rivojiddin Shamsiddinovich	Amir Temur buyuk adolat sohibi	72
14.	Xasanova Iroda Ikromjon qizi	Amir Temur shaxsiyati asosida maxsus ehtiyojli o'quvchilarda liderlik va irodaviy sifatlarni shakllantirish	78
15.	Хамидова Гулнора Юлдашбаевна	Актуальные вопросы воспитания молодежи в духе патриотизма	82
16.	Soliyev Mirzoxid Tursunxo'jayevich	Temuriylar davri ma'naviy merosining yosh avlodda vatanparvarlik motivatsiyasini shakllantirishdagi psixologik ahamiyati	89
17.	Ubaidulla Ahrorovich Kasimov	Psixologik iqlimning ta'lim sifatiga ta'siri	94
18.	Gadayeva Munira Muxamedovna	Amir Temur va temuriylar davrida madaniyat, tarbiya va shaxsiy fazilatlarining o'smir egoizmi kontekstida o'rni	100
19.	Narziyeva Mastura Sunnatovna	Amir Temur — milliy g'urur va o'zlik timsoli	108
20.	Latibjonov Rahmatillo Abdurashid o'g'li	Buyuk ajdodlarimizning ilmiy-ma'naviy merosi va shaxs kamoloti to'g'risidagi qarashlarida psixologiyaning o'rni	112
21.	Gadoyeva Maqsuda Ibodovna	“Temur Tuzuklari”- davlat va jamiyat boshqaruvining mumtoz merosi	120
22.	Ochilova Gulruxsor Odilovna	Amir Temur o'gitlarining maktabgacha ta'limdagi o'rni va ahamiyati	126
23.	Muxidov Asqar Raxmatovich	Temuriylar davriga oid tarixiy-madaniy merosni raqamlashtirish va virtual rekonstruksiya qilish texnologiyalari	130
24.	To'rayeva Sayyora Sattorovna	Buyuk temuriylar tarixi va ma'naviy merosi - yosh avlodni Yangi O'zbekiston	135

**TEMURIYLAR DAVRI MA'NAVIY MEROSINING YOSH
AVLODDA VATANPARVARLIK MOTIVATSIYASINI
SHAKLLANTIRISHDAGI PSIXOLOGIK AHAMIYATI**

***SOLIYEV MIRZOXID TURSUNXO'JAYEVICH,
Andijon viloyati Pedagogik mahorat markazi
"Pedagogika va psixologiya, ta'lim texnologiyalari"
kafedrasi katta o'qituvchisi***

Annotatsiya. Mazkur maqolada Temuriylar davri ma'naviy merosining yosh avlodda vatanparvarlik motivatsiyasini shakllantirishdagi psixologik ahamiyati tahlil qilinadi. Tadqiqotda Temuriylar davri tarixiy va madaniy merosining yoshlarning milliy identifikatsiyasi, ma'naviy qadriyatlari hamda ijtimoiy motivatsiyasini rivojlantirishdagi o'rni ilmiy jihatdan asoslab berilgan. Shuningdek, tarixiy merosning shaxs rivojlanishiga ta'siri zamonaviy psixologik nazariyalar asosida tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Temuriylar davri, ma'naviy meros, vatanparvarlik motivatsiyasi, milliy identitet, yoshlar tarbiyasi, psixologik omillar.

Аннотация. В данной статье анализируется психологическое значение духовного наследия эпохи Тимуридов в формировании патриотической мотивации у молодого поколения. В исследовании научно обосновывается роль исторического и культурного наследия Тимуридов в развитии национальной идентичности, моральных ценностей и социальной мотивации молодежи. Кроме того, влияние исторического наследия на личностное развитие анализируется на основе современных психологических теорий.

Ключевые слова: эпоха Тимуридов, духовное наследие, патриотическая мотивация, национальная идентичность, воспитание молодежи, психологические факторы.

Annotation. This article analyzes the psychological significance of the Timurid period's spiritual heritage in shaping patriotism motivation among the

younger generation. The study scientifically examines the role of the Timurid historical and cultural legacy in developing young people's national identity, moral values, and social motivation. In addition, the impact of historical heritage on personal development is analyzed based on contemporary psychological theories.

Keywords: Timurid period, spiritual heritage, patriotism motivation, national identity, youth education, psychological factors.

Asosiy qism. Bugungi globallashuv jarayonlari sharoitida yosh avlodni milliy qadriyatlar, tarixiy xotira va yuksak ma'naviyat ruhida tarbiyalash muhim ijtimoiy vazifalardan biri hisoblanadi. Har qanday jamiyatning barqaror rivojlanishi yoshlarning ma'naviy kamoloti, ularning vatanparvarlik tuyg'ulari hamda fuqarolik mas'uliyati bilan chambarchas bog'liqdir [1].

Tarixiy tajriba shuni ko'rsatadiki, milliy tarix va madaniy meros yoshlarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Shu nuqtai nazardan qaraganda, Temuriylar davri tarixiy va ma'naviy merosi o'zining boy ilmiy, madaniy hamda ma'rifiy an'analari bilan ajralib turadi.

XIV–XV asrlarda Markaziy Osiyo hududida shakllangan temuriylar davri ilm-fan, madaniyat va ma'rifat taraqqiyotining yuksak bosqichlaridan biri sifatida tarixda muhim o'rin egallaydi. Ushbu davrda davlat boshqaruvi, ilmiy izlanishlar, adabiyot, me'morchilik va san'at sohalarida sezilarli yutuqlarga erishilgan bo'lib, bu jarayonlar jamiyatning intellektual va ma'naviy rivojlanishiga kuchli turtki bergan. Ayniqsa, ilmiy tafakkur, madaniy hayot va ma'rifiy faoliyatning rivojlanishi natijasida ko'plab buyuk mutafakkirlar yetishib chiqib, ular tomonidan yaratilgan ilmiy asarlar, adabiy meros hamda madaniy yodgorliklar Sharq uyg'onish davrining muhim tarkibiy qismini tashqil etgan.

Temuriylar davrida yaratilgan ilmiy va madaniy meros nafaqat o'z davrining ijtimoiy-ma'naviy taraqqiyotiga xizmat qilgan, balki keyingi asrlarda ham ilm-fan va madaniyat rivojiga sezilarli ta'sir ko'rsatgan. Bu davr allomalarining ilmiy

**Buyuk davlat arbobi va sarkarda, ilm-fan, madaniyat va san'at homiysi Sohibqiron Amir
Temur – milliy davlatchiligimiz timsoli
Respublika ilmiy-nazariy online konferensiyasi materiallari**

qarashlari, falsafiy g'oyalari hamda ma'naviy qadriyatlari jahon tamadduni rivojida muhim o'rin egallab, ko'plab ilmiy maktablar va madaniy an'analarning shakllanishiga zamin yaratgan [2].

Temuriylar davri tarixida davlat boshqaruvi, ilm-fan va madaniyat rivojiga alohida e'tibor qaratilgan. Bu davrning shakllanishi buyuk davlat arbobi va sarkarda Amir Temur faoliyati bilan chambarchas bog'liqdir.

Amir Temur o'z davrida markazlashgan va mustahkam davlat barpo etish bilan bir qatorda ilm-fan, madaniyat hamda ma'rifat rivojiga alohida e'tibor qaratgan davlat arbobi sifatida tarixda muhim o'rin egallaydi. Uning davlat boshqaruvi tamoyillari qat'iy tartib-intizom, adolat, qonun ustuvorligi hamda jamiyatdagi ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga qaratilganligi bilan ajralib turadi. Amir Temur tomonidan amalga oshirilgan siyosiy va ijtimoiy islohotlar natijasida davlat boshqaruvi tizimi yanada takomillashib, mamlakatda iqtisodiy, madaniy va ma'naviy taraqqiyot uchun qulay sharoit vujudga kelgan.

Shuningdek, uning ilm-fan va madaniyat ahliga ko'rsatgan e'tibori natijasida turli sohalarda faoliyat yuritgan olimlar, mutafakkirlar va san'atkorlar qo'llab-quvvatlangan hamda ilmiy va madaniy muhitning rivojlanishiga keng imkoniyatlar yaratilgan. Bu jarayonlar o'z navbatida Temuriylar davrida ilmiy tafakkur va madaniy hayotning yuksalishiga xizmat qilib, ushbu davrning barqaror ijtimoiy-ma'naviy rivojlanishiga mustahkam zamin yaratgan [3].

Temuriylar davrida ilm-fan rivojining yuksalishida Mirzo Ulug'bek, Alisher Navoiy, Abdurahmon Jomiy kabi buyuk mutafakkirlarning ilmiy va adabiy faoliyati muhim o'rin egallaydi. Ularning ilmiy merosi Sharq uyg'onish davrining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi [4].

Motivatsiya psixologiyada shaxs faoliyatini harakatga keltiruvchi ichki psixologik omillar majmuasi sifatida talqin etiladi. Motivatsiya shaxsning maqsadga yo'naltirilgan faoliyatini belgilab beruvchi muhim psixologik mexanizmdir [5].

Vatanparvarlik motivatsiyasi esa shaxsning o'z Vatani, millati va jamiyatiga nisbatan sadoqat, mas'uliyat hamda fidoyilik tuyg'ularini ifodalovchi psixologik omillar majmuasidir. Bu jarayon shaxsning ijtimoiy identifikatsiyasi hamda qadriyatlar tizimi bilan uzviy bog'liqdir [6].

Mashhur psixolog Lev Vygotsky o'z tadqiqotlarida shaxs rivojlanishida ijtimoiy-madaniy muhit muhim rol o'ynashini ta'kidlagan. Uning fikriga ko'ra, inson tafakkuri va qadriyatlari jamiyat madaniyati hamda tarixiy tajribasi asosida shakllanadi [7].

Shuningdek, zamonaviy psixologiya tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, shaxsning ijtimoiy motivatsiyasi ko'pincha tarixiy va madaniy qadriyatlar bilan bog'liq bo'ladi. Bu jarayonda tarixiy meros yoshlarning milliy identitetini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi [8].

Temuriylar davri ma'naviy merosi yosh avlod tarbiyasida bir qator muhim psixologik funksiyalarni bajaradi.

Birinchidan, tarixiy meros yoshlarning milliy identitetini shakllantirish jarayonida muhim psixologik va ijtimoiy omil sifatida namoyon bo'ladi. Yoshlar o'z xalqining boy tarixiy tajribasi, buyuk davlat arboblari hamda mutafakkirlar faoliyati bilan tanishish orqali o'z millatining madaniy va tarixiy ildizlarini anglay boshlaydilar. Bu jarayon ularning milliy o'zligini idrok etishi, milliy g'urur tuyg'ularining shakllanishi hamda o'z xalqining tarixiy merosiga nisbatan hurmat va mas'uliyat hissining rivojlanishiga xizmat qiladi.

Ikkinchidan, tarixiy meros yoshlarning ma'naviy-axloqiy qadriyatlarini shakllantirishda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Tarixiy tajriba va buyuk ajdodlar faoliyati misolida namoyon bo'ladigan adolat, jasorat, fidoyilik, vatanparvarlik, ilm-fan va ma'rifatga hurmat kabi qadriyatlar yoshlarning shaxsiy kamoloti jarayonida muhim tarbiyaviy omil bo'lib xizmat qiladi. Mazkur qadriyatlar yoshlarning dunyoqarashini boyitib, ularning ijtimoiy mas'uliyatini oshirish hamda jamiyat taraqqiyotiga faol munosabatini shakllantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi [9].

Uchinchidan, tarixiy meros yoshlarning ijtimoiy faolligi hamda fuqarolik mas'uliyatini shakllantirish va rivojlantirishda muhim psixologik omil sifatida namoyon bo'ladi. Yoshlar o'z xalqining tarixiy taraqqiyoti, buyuk shaxslar faoliyati hamda milliy qadriyatlar bilan tanishish orqali jamiyat oldidagi burch va mas'uliyatini chuqurroq anglay boshlaydilar. Bu jarayon ularda fuqarolik ongining shakllanishiga, ijtimoiy jarayonlarga nisbatan faol munosabat bildirishiga hamda jamiyat hayotida faol ishtirok etish motivatsiyasining kuchayishiga xizmat qiladi [10].

Bugungi kunda ta'lim tizimida Temuriylar davri merosidan foydalanish yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning muhim vositalaridan biri hisoblanadi.

Ta'lim jarayonida quyidagi yo'nalishlar orqali bu merosdan samarali foydalanish mumkin:

- tarixiy shaxslar faoliyatini o'rganish;
- tarixiy manbalarni tahlil qilish;
- madaniy meros obyektlari bilan tanishish;
- yoshlarni ilm-fan va ijodkorlik faoliyatiga jalb qilish.

Bu jarayon yoshlarning milliy g'urur tuyg'usini kuchaytiradi hamda ularni jamiyat taraqqiyoti uchun mas'uliyatli shaxs sifatida shakllantiradi.

Xulosa qilib aytganda, temuriylar davri ma'naviy merosi yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda nafaqat boy tarixiy manba, balki muhim psixologik va tarbiyaviy vosita sifatida xizmat qiladi. Ushbu meros yoshlarning milliy o'zligini anglash jarayonini qo'llab-quvvatlaydi, ularning milliy qadriyatlar va ijtimoiy normalarga nisbatan munosabatini shakllantiradi hamda shaxsning axloqiy va ma'naviy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli ta'lim-tarbiya jarayonida Temuriylar davri tarixiy va ma'naviy merosidan samarali foydalanish yosh avlodni Yangi O'zbekiston bunyodkorlari sifatida tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mirziyoyev Sh. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. – Toshkent: 2022.
2. Amir Temur. Temur tuzuklari. – Toshkent: 2018.
3. Navoiy A. Asarlar to'plami. – Toshkent: 2001.
4. Ulug'BEK M. Ilmiy merosi haqida tadqiqotlar. – Toshkent, 2000.
5. Vygotsky L. Tafakkur va nutq. – Moskva, 1984.
6. Goleman D. Emotional Intelligence. – New York: Bantam Books, 1995.
7. Piaget J. The Psychology of Intelligence. – London: Routledge & Kegan Paul, 1950.
8. Maslow A. Motivation and Personality. – New York: Harper & Row, 1954.
9. Erikson E. Identity and the Life Cycle. – New York: Norton, 1959.
10. McClelland D. Human Motivation. – Cambridge: Cambridge University Press, 1987

PSIXOLOGIK IQLIMNING TA'LIM SIFATIGA TA'SIRI

UBAIDULLA AHROROVICH KASIMOV,

Buxoro viloyati Pedagogik mahorat markazi "Pedagogika va psixologiya, ta'lim texnologiyalari" kafedrasi mudiri, ps.f.n., dotsent

Annotatsiya. Mazkur maqolada psixologik iqlimning ta'lim sifati va shaxs kamolotiga ta'siri ilmiy-psixologik jihatdan tahlil qilingan. Ijobiy psixologik iqlim o'quvchi shaxsining barkamol shakllanishi, o'zini anglash, mustaqil fikrlash hamda ta'lim jarayonidagi faolligini oshirishda muhim omil sifatida yoritilgan. Shuningdek, pedagogik muloqot, o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi o'zaro ishonch, taqlid, ishontirish va psixologik ta'sir mexanizmlarining ta'lim samaradorligiga ta'siri ochib berilgan. Maqolada Amir Temurning boshqaruv va tarbiya tamoyillari